Tweede Kamer der Staten-Generaal 2

Vergaderjaar 2015–2016 Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1801

Vragen van het lid **Kuzu** (Groep Kuzu/Öztürk) aan de Ministers van Veiligheid en Justitie, van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Volksgezondheid, Sport en Welzijn over *racistische uitingen van de supporters van ADO Den Haag tijdens de wedstrijd tegen Ajax* (ingezonden 2 februari 2016).

Antwoord van Minister **Van der Steur** (Veiligheid en Justitie), mede namens de ministers van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (ontvangen 8 maart 2016).

Vraag 1
Bent u bekend met het artikel «ADO maakt Ajax en Bazoer excuses voor racistisch gedrag fans»?[1]

Antwoord 1
Ja.

Vraag 2
Hoe beoordeelt u het feit dat soortgelijke racistische uitingen richting sporters steeds vaker voorkomen op de Nederlandse velden?

Antwoord 2
Uit de cijfers van de KNVB komt een toename naar voren van kwetsende spreekkoren (scheldkoren) bij het betaald voetbal over de laatste twee seizoenen ten opzichte van de seizoenen ervoor: seizoen 2010–2011 16 keer; 2011–2012 13 keer; 2012–2013 15 keer; 2013–2014 29 keer; 2014–2015 29 keer. Echter, deze cijfers hebben betrekking op alle kwetsende scheldkoren. Bij de registratie wordt niet bijgehouden of deze antisemitisch, racistisch, homofoob of anderszins discriminerend zijn.

Vraag 3
Welke acties heeft u al ondernomen naar aanleiding van de toegenomen racistische uitingen op de Nederlandse velden?

[1] http://www.nu.nl/voetbal/4199874/ado-maakt-ajax-en-bazoer-excuses-racistisch-gedrag-fans.html

ah-tk-20152016-1801
ISSN 0921 - 7398
’s-Gravenhage 2016

Antwoord 3
Het Auditteam Voetbal en Veiligheid heeft in 2014 onderzoek gedaan naar spreekkoren in het Nederlandse betaald voetbal. Aanleiding hiervoor was dat een deel van de supporters regelmatig discriminerende of anderszins kwetsende leuzen scandeert. Doel van het onderzoek was handvatten te bieden voor een effectieve aanpak van scheldkoren. Deze scheldkoren horen op geen enkele manier bij het voetbalfeest en passen niet bij de gastvrijheid en het respect waar we in het voetbal naar streven.
De laatste gevallen van scheldkoren zijn ook besproken in de Regiegroep Voetbal en Veiligheid, waarin het Ministerie van Veiligheid en Justitie, KNVB, politie, Openbaar Ministerie (OM) en burgemeesters van gemeenten met een betaald voetbalorganisatie vertegenwoordigd zijn. De aanpak van scheldkoren is hier vanuit ieders rol bekeken.
Betaald voetbalclubs, KNVB en Eredivisie CV hebben afgesproken sneller en kordater op te treden tegen scheldkoren in het voetbal. Zie ook de antwoorden op de vragen 4, 12 en 13.

Vraag 4
Bent u bereid extra en/of strengere maatregelen te treffen specifiek voor de voetbalwedstrijden naar aanleiding van de racistische gebeurtenissen bij de wedstrijd tussen ADO Den Haag en Ajax? Zo ja, welke maatregelen gaat u treffen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4
De betaald voetbalclubs, KNVB en Eredivisie CV hebben naar aanleiding van de gebeurtenissen afgesproken sneller en kordater op te treden tegen scheldkoren in het voetbal.
Clubs roepen bij kwetsende en discriminerende scheldkoren de supporters op om met dit gedrag te stoppen. Indien de scheldkoren dan alsnog doorgaan, kan de wedstrijd worden stilgelegd en nemen clubs maatregelen (bijvoorbeeld door het opleggen van stadionverboden). Clubs gaan hierover verder in gesprek met de supportersverenigingen om normen en waarden in het stadion gezamenlijk vast te leggen en uit te spreken. Dit past volledig in de gezamenlijke ambitie stadions toegankelijker, gastvrijer en veiliger te maken.
De verantwoordelijkheid om een wedstrijd tijdelijk of definitief stil te leggen, ligt bij de thuisspelende club. Als de wedstrijd wordt stilgelegd, spreken de club, lokale autoriteiten en de arbitrage over de maatregelen die genomen moeten worden en wat er moet gebeuren bij herhaling van de scheldkoren.
De scheidsrechter kan een wedstrijd enkel stilleggen als spelers en/of arbitrage niet meer in staat zijn te functioneren. Mocht er na een hervatting van de wedstrijd wederom sprake zijn van het scanderen van scheldkoren, dan kan de wedstrijd definitief worden gestaakt.

Vraag 5
Deelt u de mening, met het oog op de recente gebeurtenissen, dat de alertheid en de aandacht rondom de racistische uitingen op de Nederlandse sportvelden door het ministerie, gemeenten en veiligheidsdiensten opgehoogd moeten worden? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5
Ik deel deze mening niet. Ik ben van mening dat er nu voldoende alertheid is bij alle betrokken partijen om deze scheldkoren aan te pakken. Zie het antwoord op vraag 4, 12 en 13.

Vraag 6
Bent u bereid om daders van de racistische uitingen die onlangs geïdentificeerd zijn «te namen en te shamen» om zo een duidelijk signaal af te geven dat zulk gedrag niet wordt getolereerd in Nederland? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6
Indien er sprake is van een verdenking van een strafbaar feit als groepsbelediging (artikel 137c Sr), aanzetten tot haat, discriminatie of geweld (artikel 137d Sr) of belediging met een discriminatoir aspect (artikel 266 jo 137c Sr) hanteert het OM als uitgangspunt dat er in bewijsbare zaken vervolgd wordt. In combinatie met strafrechtelijk optreden kan een actief persbeleid worden gevoerd.

Vraag 7
Bent u bereid een onderzoek te doen naar de toename van racistische uitingen op de Nederlandse sportvelden en dit openbaar te maken? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7
Nee, hoewel deze scheldkoren zeer te betreuren zijn, zijn er reeds cijfers van de KNVB beschikbaar (zie het antwoord op vraag[2] en kent de aanpak voldoende urgentie. Uiteraard worden de cijfers wel gemonitord.

Vraag 8
Bent u bereid om onderzoek te doen naar discriminatie en racisme bij de amateurclubs in Nederland? Zo ja, wanneer gaat u dit doen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8
Nee, dit wordt reeds meegenomen in de monitor Naar een Veiliger Sportklimaat», waar bij verschillende doelgroepen (spelers, scheidsrechters en bestuurders) wordt gevraagd naar verschillende vormen van ongewenst gedrag zoals discriminatie[3]. In de breedtesport is gekozen voor een brede aanpak van ongewenst gedrag bij sportverenigingen met het actieplan «Naar een Veiliger Sportklimaat». Het doel van het plan is het realiseren van een veiliger sportklimaat waarin iedereen met plezier kan sporten en zichzelf kan zijn zonder last te hebben van geweld of intimidatie. Het actieplan wordt sportbreed ingevoerd en bestaat op hoofdlijnen uit maatregelen gericht op spelregels, gedragsregels, tuchtrecht, excessen, vrijwilligers en op aansluiting bij lokaal veiligheidsbeleid. De KNVB is een van de voortrekkers van dit actieplan.

Vraag 9
Bent u bereid om de KNVB erop aan te spreken meteen actie te ondernemen als dit soort gebeurtenissen zich weer voordoen en het niet enkel over te laten aan de clubs of de scheidsrechters? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 9
De Richtlijn Verbaal Geweld is onlangs besproken met de KNVB. Zij heeft met de betaald voetbalclubs en de Eredivisie CV aanvullende afspraken gemaakt. Deze zijn toegelicht bij antwoord 4.

Vraag 10
Deelt u de mening dat de KNVB te kort schiet bij het bestrijden van racisme op de Nederlandse voetbalvelden? Zo ja, wat gaat u hiertegen doen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 10
Nee. Discriminerende, racistische of anderszins kwetsende uitingen in de stadions worden aangepakt, omdat voetbal voor iedereen is en in het stadion iedereen welkom is. Er bestaan duidelijke regels voor de aanpak van kwetsende uitingen en afspraken met clubs en scheidsrechters hoe er dient te worden omgegaan met verbaal geweld. Deze afspraken staan in de Richtlijn Verbaal Geweld, zoals opgenomen in paragraaf 3.9 van het handboek competitiezaken betaald voetbal 2014/»15.

Vraag 11
Zijn er behalve de bovengenoemde gebeurtenis ook andere gevallen bij u bekend, waarbij racistische uitingen zijn gedaan richting voetballers en/of andere sporters op de Nederlandse velden? Zo ja, hoe heeft het Openbaar Ministerie (OM) toen gehandeld?

---

[2] http://www.nu.nl/voetbal/4199874/ado-maakt-ajax-en-bazoer-excuses-racistisch-gedrag-fans.html
[3] Kamerstuk 30 234, nr. 141

Antwoord 11
Er hebben zich meerdere incidenten voorgedaan de afgelopen jaren, waaronder de volgende:

- Banaan op het veld bij een wedstrijd van Feyenoord-AS Roma in de Europa League (februari 2015: boete UEFA € 50.000,– en 1 wedstrijd zonder publiek wegens racisme. Geen aangifte, geen strafrechtelijke reactie);
- De selfie van Memphis Depay en Leroy Fer/Nederlands elftal (november 2014, niet op het veld maar in de spelersbus, racistische reacties op Twitter): aangifte KNVB, 2 transacties aangeboden door het OM;
- Oerwoudgeluiden Den Bosch richting speler Jozy Altidore (AZ), (januari 2013, diverse station verboden uitgedeeld. Geen aangifte, geen strafrechtelijke reactie);
- Voetballer Kenneth Perez: «Hé kankerneger» tegen een grensrechter (2006: KNVB schorsing 5 wedstrijden en een boete van € 12.500,–. Geen aangifte, geen strafrechtelijke reactie);
- Bananen op het veld Stanley Menzo, keeper Ajax (eind jaren ’80, begin jaren ’90. Geen aangifte, geen strafrechtelijke reactie).

Vraag 12
Bent u bereid om het initiatief te nemen om samen met de KNVB in gesprek te gaan over het voorkomen en aanpakken racisme, zowel in het amateur als betaald voetbal?

Vraag 13
Bent u bereid de KNVB te dwingen om middelen in te zetten om racisme op de voetbalvelden aan te pakken? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 12 en 13
Behalve repressieve/disciplinerende maatregelen is ook bewustwording van en voorlichting over discriminatie in het voetbal van belang. De KNVB heeft hiertoe in december jongstleden de licentie-eis voor de profclubs uitgebreid met de verplichting om anti-discriminatie beleid te formuleren en te implementeren. Daarnaast gaat de KNVB de activiteiten van het KNVB plan diversiteit, dat vooral het amateurvoetbal betreft, beter structureren en verbreden. De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft onlangs overlegd met de KNVB, Ajax, CIDI en CJO over discriminatie in het voetbal, waarbij met name is gesproken over een aanpak van antisemitische/ discriminerende spreekoren gericht op bewustwording van het kwetsende karakter van die spreekkoren. De KNVB heeft daarbij aangegeven in samenwerking met de clubs in het voorjaar van 2016 met voorstellen in deze richting te komen.

Vraag 14
Wat vond u van het feit dat de thuisclub en de scheidsrechter de wedstrijd lieten doorspelen terwijl er racistische uitingen werden gedaan richting spelers?

Antwoord 14
De verantwoordelijkheid om scheldkoren in het stadion aan te pakken, ligt bij de thuisspelende club. Lokaal is er beleid opgesteld ter bestrijding van verbaal geweld en zijn er afspraken gemaakt over hoe te handelen bij (herhaling / voortzetting) scheldkoren. Het is niet aan mij hier over te oordelen. Wel is de Richtlijn Verbaal Geweld besproken met de KNVB en de andere partners uit de Regiegroep Voetbal en Veiligheid.

Vraag 15
Vindt u dat het protocol met betrekking tot het schorsen van wedstrijden aangescherpt moet worden, zodat de KNVB zelf in bovenstaande gevallen wedstrijden stil kan leggen, dit in tegenstelling tot het huidige protocol waarin de beslissing wordt overgelaten aan de scheidsrechters en de thuisclub? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 15
De Richtlijn Verbaal Geweld is onlangs aangescherpt. Ik verwijs naar het antwoord op vraag 4.

Vraag 16
Deelt u de mening dat, met het oog op de verklaring van Bazoer waarin hij verklaart dat hij niet wist dat hij in soortgelijke situaties het recht heeft om het veld te verlaten, de KNVB meer zorg moet dragen voor het informeren van haar sporters over hun rechten bij soortgelijke racistische uitingen? Zo ja, welke acties gaat u ondernemen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 16
De KNVB heeft na het incident laten weten dat een scheidsrechter of een voetballer zelf mag besluiten om van het veld te stappen. Als de scheidsrechter of de speler niet verder wil spelen, moet de wedstrijd stilgelegd worden. Ik verwijs naar de antwoorden op vraag 4, 12 en 13.